

*До спеціалізованої вченої ради ДФ 20.149.001
Університету Короля Данила
(76000, м. Івано-Франківськ, вул. Є. Коновальця, 35)*

**ВІДГУК
ОПОНЕНТА**

- доктора юридичних наук, професора Россіхіна Василя Васильовича

на дисертацію Веркальця Івана Дмитровича

«ВПЛИВ ПРАВОСВІДОМОСТІ НА РЕАЛІЗАЦІЮ ФУНКЦІЙ ПРАВА»

на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право»

Ступінь актуальності обраної теми. На сьогоднішній день питання про подальші шляхи розвитку української держави, про майбутнє нашого суспільства та способи управління ним в нових умовах є надзвичайно актуальні. Однією з важливих постає проблема створення і розвитку правових механізмів забезпечення державної влади і засобів регуляції в суспільному житті.

Саме у цьому контексті є актуальним науково-теоретичний пошук найприйнятніших способів ефективного функціонування права. Дане дослідження дає змогу об'єктивно вивчити й узагальнити основні особливості впливу правосвідомості на механізм реалізації функцій права.

У зв'язку з цим тема дисертаційної роботи Веркальця І.Д. є актуальною і своєчасною та відповідає вимогам сьогодення.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані в дисертації, відповідають вимогам до такого виду досліджень. Високий рівень обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх вірогідність забезпечені:

– професійним вирішенням автором низки наукових завдань, що сприяло реалізації поставленої мети дослідження, та адекватністю структурно-логічної схеми дослідження визначеній меті: кожен наступний розділ чи підрозділ органічно пов'язаний з попереднім і доповнює його;

– використанням широкої джерельної бази за темою дисертації і достатнім масивом аналітичних даних (список використаної літератури включає 308 одиниці);

– відповідністю предметної спрямованості дисертаційного дослідження спеціальності 081 «Право»;

– достатньою географією та кількістю напрямів в апробації отриманих результатів на науково-практичних конференціях.

Достовірність та наукова новизна одержаних результатів. Ознайомлення зі змістом дисертації здобувача та його науковими публікаціями дозволяє визнати, що мету дослідження досягнуто. Це знайшло відображення в основних положеннях роботи, які сформульовані автором особисто і характеризуються певною науковою новизною.

Новизна дисертації виявляється як у самому підході до досліджуваних проблем, так і у запропонованому способі розв'язання конкретних питань теми.

Характеризуючи наукову новизну дослідження слід зазначити, що дисертація є першим в Україні теоретико-правовим науковим дослідженням, присвяченим розкриттю впливу правосвідомості на реалізацію функцій права.

Зокрема, автором обґрунтовано, що результатом взаємодії правосвідомості та процесу реалізації функцій права є напрацювання правовою

системою більш ефективних методів правового регулювання з метою стимулювання у суб'єктів правовідносин свідомої правомірної поведінки.

У результаті здійсненого дослідження сформульовано низку положень та висновків, запропонованих особисто дисертантом, до найбільш значущих із яких належать:

1. Дисертантом вперше встановлено синергетичний характер взаємозв'язку між рівнем правосвідомості суб'єктів правових відносин та ступенем ефективності реалізації функцій права, що реалізується у суспільстві через систему правових ідей, здатних набувати форми юридичних понять і категорій;

2. Автором запропоновано нові форми взаємозв'язку правосвідомості та функцій права щодо вдосконалення оптимальних методів правового регулювання. Це перш за все важливо у контексті сучасного реформування української правової системи у напрямку поступової відмови від імперативних методів правового регулювання і застосування диспозитивного та заохочувального методів з метою стимулювання зацікавленості громадян у правомірній поведінці. В такому контексті вплив правосвідомості на поведінку людей відбуватиметься за посередництвом реалізації функцій права у процесі регулювання суспільних відносин;

3. Варто відзначити, що здобувачем уперше удосконалено науково-теоретичні підходи щодо удосконалення ідеї про внутрішню (онтологічну) та зовнішню (гносеологічну) складові рівня правової свідомості, збалансоване застосування яких дозволяє забезпечити самокерованість правової системи з урахуванням актуальних змін у кожному її компоненті, зокрема функціональному.

Таким чином, змістовне наповнення пунктів наукової новизни дійсно має фундаментальне теоретичне та практичне значення, як для науки теорії держави

і права, так і для споріднених з нею за об'єктом наукової уваги напрямів юридичної науки.

Теоретичне та практичне значення одержаних результатів. Основні положення, висновки та рекомендації, що сформульовані та обґрунтовані в дисертаційному дослідженні Веркальця І.Д. на тему «Вплив правосвідомості на реалізацію функцій права» можуть бути використані як методологічна основа для проведення подальших наукових досліджень у сфері вивчення взаємодії правосвідомості та функціональності права.

Висновки повністю відповідають сформульованим завданням та змісту самої роботи та впливають з її основних положень. Дисертант стисло формулює основні результати дослідження.

Підсумовуючи сказане, слід відзначити, що дисертація на здобуття ступеня доктора філософії Веркальця Івана Дмитровича є самостійним і структурно завершеним дослідженням, що характеризується єдністю змісту й, безперечно, має визначену саме автором науково-теоретичну та практичну цінність. Теоретична значущість роботи полягає у теоретико-методологічному обґрунтуванні особливостей впливу правосвідомості на реалізацію функцій права в сучасній юридичній науці. Практична значущість одержаних результатів полягає у використанні теоретико-методологічних узагальнень та практичних рекомендацій автора у науково-дослідній діяльності, навчальному процесі, а також у правозастосовчій, правореалізаційній та правовиховній сфері.

Повнота викладу основних положень дисертації в опублікованих працях. Основні наукові положення і висновки дисертації повно висвітлено у 9 наукових працях, які наведено в анотації та які були зараховані за темою дисертації, 4 з яких опубліковано у наукових фахових виданнях України, 1 стаття в зарубіжному науковому виданні держави країн Європейського Союзу (Словацька Республіка), 4 тезах наукових доповідей на всеукраїнських та міжнародних конференціях.

Кількість, обсяг та зміст друкованих праць відповідають вимогам п. 11 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167.

Оцінка змісту дисертації та її оформлення. Дисертація складається з анотацій, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Повний обсяг дисертації становить 244 сторінки. Перелік використаних джерел містить 308 найменувань.

Структура дисертації побудована логічно і сприяє розкриттю теми дослідження, виконанню поставлених завдань. Дисертація оформлена відповідно до Вимог оформлення дисертацій, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40.

Анотація дисертації відповідає встановленим вимогам та є узагальненим коротким викладом її основного змісту, в якій представлені основні результати дослідження із зазначенням наукової новизни та практичного значення, що дає повне уявлення про виконану здобувачем роботу.

Дисертацію написано державною мовою з дотриманням вимог наукового стилю.

Порушення академічної доброчесності не виявлено.

Зауваження та дискусійні положення щодо змісту дисертації. Позитивно оцінюючи теоретико-правову, наукову, практичну значимість дисертаційного дослідження Веркальця І.Д., його актуальність, наукову новизну та можливість використання пропозицій і рекомендацій дисертанта для вдосконалення системи взаємодії правосвідомості та функціонування права, необхідно наголосити, що окремі положення дисертації недостатньо чіткі та небезперечні; має місце непереконлива аргументація деяких висновків. Зазначене обумовлює необхідність висловлення окремих коментарів та оцінок:

1. При проведенні дослідження автор вдало використовує цілий комплекс наукових методів для визначення поняття та особливостей впливу правосвідомості на реалізацію функцій права в сучасній юридичній науці, однак, при цьому доцільно було б обґрунтувати, чому саме використання таких методологічних підходів є необхідним у даному дослідженні, адже згідно з вимогами абз. 2 п. 21 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167, спеціалізована вчена рада має встановити рівень оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

2. Вважаємо за доцільне обґрунтувати дисертантом на публічному захисті роль процесу взаємодії правосвідомості та функціональності права і значення його для сучасної юридичної науки, а також для ефективного забезпечення механізму правового регулювання.

3. У своїй дисертації Веркалець І.Д. стверджує, що основою становлення національної правосвідомості є цивілізаційний механізм формування та здійснення різногалузевого процесуального права. Доцільність такого підходу повинна бути чітко та послідовно аргументована.

4. На наш погляд, автору слід обґрунтувати свою позицію розуміння основних завдань функцій права крізь призму взаємодії з правосвідомістю суб'єктів управлінської та правозастосувальної діяльності.

Однак вказані зауваження мають здебільшого характер побажань щодо подальшого покращення наукової роботи або є дискусійними та такими, що не знижують достатньо високого рівня і позитивної характеристики дисертаційного дослідження Веркальця І.Д.

Загальний висновок.

1. Дисертація Веркальця І.Д. на тему «Вплив правосвідомості на реалізацію функцій права» є завершеною науковою роботою, виконаною особисто дисертантом у виді кваліфікаційної наукової праці на правах

рукопису. Дисертаційне дослідження містить науково обґрунтовані теоретичні та практичні результати, характеризується єдністю змісту та свідчить про особистий внесок автора в юридичну науку.

2. За своєю актуальністю, ступенем новизни, постановкою та способом вирішення поставлених питань, теоретичним та практичним підґрунтям та обґрунтованістю одержаних результатів дисертація Веркальця Івана Дмитровича на тему «Вплив правосвідомості на реалізацію функцій права» повністю відповідає вимогам пунктів 10, 11 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167, та Вимогам до оформлення дисертацій, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40, а її автор – Веркалець Іван Дмитрович – заслуговує на присудження йому ступеня доктора філософії з галузі знань «Право» за спеціальністю 081 «Право».

ОПОНЕНТ –

**доктор юридичних наук, професор,
Заслужений працівник освіти України,
проректор Харківського національного
університету радіоелектроніки**

Росіхін В.В.

ПІДПИС ЗАСВІДЧУЮ.

Зася Начальник відділу кадрів
"01" 07 2019

В.У. Сітевік